
Vergaderjaar 2021–2022

21 501-33

Raad voor Vervoer, Telecommunicatie en Energie

Nr. 927

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR KLIMAAT EN ENERGIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 12 mei 2022

Hierbij bied ik u het verslag aan van de extra ingelaste Energieraad van 2 mei 2022, die onder Frans voorzitterschap plaatsvond in Brussel.

De Minister voor Klimaat en Energie,
R.A.A. Jetten

Verslag Extra Energieraad 2 mei 2022

De Energieraad op 2 mei jl. was door het Franse voorzitterschap georganiseerd naar aanleiding van het besluit van Gazprom om de levering van gas richting Polen en Bulgarije stop te zetten. Dit besluit is genomen naar aanleiding van het zogenaamde roebeldecreet, uitgevaardigd door de Russische Federatie (hierna: RF). De Raad stond in het verlengde daarvan in het teken van 1) de actuele situatie van lidstaten met betrekking tot gasvoorraden en paraatheid bij verstoring van leveringen op de korte termijn en 2) de mate waarin de Europese Unie voorbereid is op een lange termijn leveringszekerheids crisis en welke solidariteitsmaatregelen genomen moeten worden de paraatheid te versterken. Tijdens de Energieraad is niet gesproken over oliesancties.

Beleidsdebat

Impact roebeldecreet en paraatheid

De Commissie acht het van groot belang dat bedrijven niet ingaan op de eis van de RF om in roebels te betalen voor aardgasleveringen. Betalingen in roebels hebben een ondermijnende werking op de sancties die door de Europese Unie zijn afgekondigd en daarmee op de eenheid van de Europese Unie. De Commissie roept lidstaten op voorbereid te zijn op eventuele verstoringen in de gaslevering en benoemt dat passende noodplannen op nationaal niveau noodzakelijk zijn. Daarnaast bepleit de Commissie een verenigd front te vormen binnen de Europese Unie tegen het afgekondigde decreet.

De lidstaten die zich uitspraken over het roebeldecreet, waaronder Nederland, verklaarden zich in de Energieraad solidair met Polen en Bulgarije en stelden dat zij niet in roebels wensen te betalen voor gas uit Rusland. Hierbij gaf Nederland aan het roebeldecreet als een breuk van rechtsgeldige contracten met Gazprom te zien en sprak steun uit voor de analyse van de Europese Commissie dat het roebeldecreet in strijd is met het geldende sanctierecht. Tijdens het beleidsdebat hebben lidstaten, waaronder Nederland, meerdere malen aangehaald dat de Commissie de richtlijnen voor bedrijven moet verduidelijken over hoe zij met het decreet dienen om te gaan, zodat bedrijven weten waar ze aan toe zijn en wat precies van hen wordt verwacht. Zo kan de Europese Unie zich ook verenigd en effectief tegen het decreet verzetten. De Commissie heeft aangekondigd te gaan onderzoeken hoe de richtlijnen verduidelijkt kunnen worden.

Met betrekking tot solidariteit tussen lidstaten heeft de Commissie aangegeven de onderhandelingen over het voorstel voor de herziening van de gasleveringszekerheidsverordening, met name gericht op verplichte vulgraden voor gas, zo spoedig mogelijk af te willen ronden. Tevens toonde de Commissie begrip voor het streven naar een betere verdeling van kosten tussen lidstaten, zolang het de algehele ambitie van het plan niet afzwakt. Door lidstaten en de Commissie werd opgeroepen tot het sluiten van bilaterale solidariteitsovereenkomsten tussen lidstaten in lijn met de gasleveringszekerheidsverordening.

In het kader van de gasleveringszekerheid gaf Nederland, net als verschillende andere lidstaten, aan momenteel al maatregelen te nemen om de gasopslagen te vullen en zal in ieder geval voor 2022 haar verantwoordelijkheid nemen eventueel buurlanden te ondersteunen, conform de brief over gasleveringszekerheid (Kamerstuk 29 023, nr. 302). Daarnaast riep Nederland wel op om voor de lange termijn een beter

kostenverdelingsmechanisme tussen lidstaten in de gasleveringszekerheidsverordening te borgen.

Bestendigen leveringszekerheid en RepowerEU

De Commissie heeft aangegeven op korte termijn verder te werken aan het energieplatform voor ondersteuning van lidstaten bij eventuele problemen met energieleveringen. Daarnaast heeft zij afspraken gemaakt met de Verenigde Staten over het vergroten van de LNG-importcapaciteit. De Commissie heeft nogmaals aangekondigd later deze maand het RepowerEU-plan te presenteren, in navolging op de RePowerEU-mededeling.

De meeste lidstaten spraken tijdens deze Energieraad nogmaals expliciet uit dat een versterkte inzet op hernieuwbare energie, energiebesparing en diversificatie van energiebronnen de oplossingsrichting is om de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen uit Rusland te verkleinen. Zo willen de meeste lidstaten op korte termijn de LNG-importcapaciteit vergroten en op lange termijn meer inzetten op alternatieve energiebronnen zoals, bijvoorbeeld, waterstof. Volgens sommige lidstaten kan een dergelijke transitie enkel gepaard gaan met een versoepeling van de staatssteunregels, zoals bijvoorbeeld met het IPCEI-instrument. De meeste lidstaten gaven aan diversificatie met name in samenhang beschouwen met RepowerEU. Nederland gaf in dit verband ook aan uit te kijken naar de publicatie van een RepowerEU-plan dat vorm kan geven hoe het gebruik van hernieuwbare energie gestimuleerd kan worden, energiebesparing kan worden gerealiseerd en meer kan worden ingezet op het gebruik van bijvoorbeeld waterstof in de energiemix.

Tot slot riep een aantal lidstaten op tot kortetermijninterventies in de markt om de hoge energieprijzen tegen te gaan. Zij stellen voor maximumprijzen in te zetten om de stijging van de energieprijzen in te perken. Andere lidstaten, waaronder Nederland, hebben aangegeven dit niet als oplossing te zien, omdat dergelijke maximumprijzen de werking van de interne markt zullen ondermijnen. Deze laatste groep lidstaten verwelkomt, net als Nederland, dan ook het recent gepubliceerde rapport van ACER dat stelt dat de huidige marktinrichting eerder voor een mitigatie van de schokken heeft gezorgd, dan dat het de crisis heeft verergerd. Nederland heeft aangegeven tegen kortetermijninterventies in de markt te zijn, omdat dit de leveringszekerheid, de uitrol van schone technologieën en de transitie naar een uitstootvrij energiesysteem negatief beïnvloedt.